

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/36-1/2012/ESn

Warszawa, 14 grudnia 2012 roku

Pan

Radosław Sikorski

Minister Spraw Zagranicznych

Al. J. Ch. Szucha 23

00-580 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

pracownicy Ambasady RP w Pekinie zwrócili się do mnie o pomoc, informując o problemie związanym ze zwrotem opłat za naukę dziecka. Sprawa dotyczy realizacji przez dziecko pięcioletnie rocznego przygotowania przedszkolnego.

Generalną zatem zasadą obowiązującą przy realizacji obowiązku szkolnego dzieci pracowników ambasad jest ich zapisywanie do szkół publicznych państwa, na terenie którego znajduje się polska placówka. Wyjątek od tej zasady stanowi przypadek, gdy ze względu na szczególne warunki państwa przyjmującego, dzieci nie mają możliwości realizacji prawa do nauki w bezpłatnej publicznej szkole. A taka właśnie sytuacja – zdaniem pracowników Ambasady RP w Pekinie – zaistniała w Chińskiej Republice Ludowej (tj. szczególne warunki w rozumieniu art. 29 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o służbie zagranicznej (Dz. U. Nr 128, poz. 1403 z późn. zm.).

Przedstawiony problem jest tym bardziej złożony, że – przy obowiązującym stanie prawnym – w ubiegłym roku szkolnym nie występowały na tej płaszczyźnie trudności i dzieci pięcioletnie bez żadnego problemu mogły rozpocząć realizację rocznego przygotowania przedszkolnego w *Beijing City International School*, a ich rodzice odpowiednio otrzymywali zwrot kosztów za naukę. Natomiast w bieżącym roku szkolnym pracodawca rodziców nie wyraził zgody na wyznaczenie dla dziecka pięcioletniego ww. szkoły, wskazując w uzasadnieniu decyzji, że będzie to możliwe dopiero po ukończeniu przez dziecko 5. roku życia i od rozpoczęcia roku szkolnego, tj. od września 2013 roku. W uzasadnieniu podano, że powyższe rozwiązanie będzie zgodne z uregulowaniami prawnymi obowiązującymi w Chińskiej Republice Ludowej. Powyższe oznacza, że dziecko rozpocznie w przyszłym roku

realizację obowiązku edukacyjnego, w rozumieniu „obowiązku szkolnego”, z pominięciem obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego.

Pojawia się zatem pytanie, dlaczego w tym roku szkolnym obowiązują inne zasady dotyczące wyznaczania szkoły niż w roku minionym. Ponadto, powyższe rozwiązanie, aczkolwiek zgodne z przepisami chińskimi, koliduje z polskimi uregulowaniami w tym zakresie. Mówią one bowiem jednoznacznie o konieczności odbycia przez dziecko pięcioletnie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, a na rodziców nakładają obowiązek poinformowania do 30 września danego roku szkolnego dyrektora szkoły rejonowej w Polsce, gdzie odbywa ono to przygotowanie (art. 14 b ust. 1 oraz art.16 ust. 5b ustawy o systemie oświaty Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.). Art. 16 ust. 8 ww. ustawy daje wprawdzie możliwość realizacji obowiązku przygotowania przedszkolnego poza przedszkolem, ale to od wyboru rodziców zależy, czy zechcą skorzystać z tego uregulowania, czy też nie. Stąd ogromne zaskoczenie rodziców decyzją resortu spraw zagranicznych w sprawie braku możliwości odbycia przez ich pięcioletnie dziecko bezpłatnego rocznego przygotowania przedszkolnego. Przyjęte rozwiązanie może sugerować nierówne traktowanie dzieci pracowników Ambasady RP w Pekinie. Pragnę jednocześnie podkreślić, że w omawianym przypadku *Beijing City International School* w Pekinie jest szkołą, do której mogą uczęszczać dzieci w wieku 3-12 r.z., toteż nie ma przeszkód, aby dzieci członków służby zagranicznej uczęszczały do niej, realizując obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego. Wydaje się ponadto, że pracodawca odmawiając wskazania szkoły, odstępuje od kryteriów zawartych w przepisie §14 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej, w tym m.in. kierowania się potrzebą zapewnienia porównywalności warunków kształcenia dzieciom członka służby zagranicznej (..).

Analizując materiały dotyczące sprawy należy zauważyć, że pojawia się w nich następująca argumentacja przedstawiona przez resort spraw zagranicznych: *„Ani ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o służbie zagranicznej, ani przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej w zakresie przesłanek uprawniających do zwrotu opłaty za naukę (nie za roczne przygotowanie przedszkolne) nie wymieniają osiągnięcia przez dziecko wieku szkolnego lub wieku, w którym dziecko jest zobowiązane odbyć przygotowanie przedszkolne w rozumieniu przepisów ustawy o systemie oświaty, lub nawet osiągnięcia wieku szkolnego w ogóle”*.

Wskazuje ona m.in., że przepisy resortowe w żadnej części nie odnoszą się do kryterium wieku oraz, że zwrot opłat za naukę może dotyczyć jedynie „szkoły typu podstawowego i średniego”. Nie uwzględniają one wychowania przedszkolnego, w ramach którego jest realizowany przez dzieci pięcioletnie obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego. Fakt ten, jak można domniemywać, z jednej strony dopuszcza uznaniowość zwrotu opłat (w miarę możliwości finansowych resortu), z drugiej uzasadnia odmowę zwrotu opłaty ponoszonej przez członków służby zagranicznej za edukację dzieci pięcioletnich. Należy przy tym podkreślić, że art. 14 ust. 3 oraz art. 15 ust. 2 ustawy o systemie oświaty wyraźnie ustalają kryterium wiekowe dla rozpoczęcia poszczególnych obowiązków (rocznego przygotowania przedszkolnego i obowiązku szkolnego).

W związku z powyższym, na podstawie art. 3 i art.10 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), proszę Pana Ministra o analizę przedstawionego problemu oraz o zajęcie stanowiska, w szczególności zaś w zakresie tego, czy § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej nie powinien zostać uzupełniony o postanowienia określające kryteria – wieku dzieci oraz o nazwanie poszczególnych obowiązków edukacyjnych – którymi powinien kierować się pracodawca podejmując decyzję o wyznaczeniu szkoły. Proszę również o poinformowanie mnie o podjętych działaniach i ich wyniku.

Z wyrazami szacunku
Marek Piłchowski

Minister
Spraw Zagranicznych
Radosław Sikorski

BDG-0253.1.2013
MSZ-007299.2013

Warszawa, 28 lutego 2013 r.

Pan Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa

Szanowny Panie Rzeczniku,

W nawiązaniu do wcześniejszej korespondencji oraz w odpowiedzi na pismo z dnia 14 grudnia 2012 roku dot. pokrycia kosztów przygotowania przedszkolnego dzieci pracowników Ambasady RP w Pekinie informuję, iż stanowisko Ministerstwa Spraw Zagranicznych w tej kwestii pozostaje niezmienione. Aktualnie rozważana jest jednak możliwość nowelizacji Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie dodatku i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej (Dz. U. z 2002 r., Nr 239, poz. 2048 z późn. zm.). Zmiany legislacyjne dotyczyłyby określenia obowiązków edukacyjnych i obejmowałyby m.in. obowiązkowe przygotowanie dziecka w roku poprzedzającym rozpoczęcie nauki w pierwszej klasie szkoły podstawowej (pod warunkiem, że klasa „zero” ma charakter obowiązkowy i mieści się w systemie szkoły podstawowej).

Odnosząc się do kwestii poruszonych w piśmie, poniżej przedstawiam dodatkowe wyjaśnienia powyższego stanowiska:

1. Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego wynikający z ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty jest obowiązkiem administracyjnoprawnym ciążącym na rodzicach dzieci, a nie na ich pracodawcach, ani też organach władzy publicznej. Aktualnie nie ma prawnych podstaw do spełnienia wniosku zainteresowanego pracownika i pokrycia kosztów ze środków publicznych. Nadto brak jest przeszkód, aby członkowie służby zagranicznej mogli kierować dzieci we

własnym zakresie i według własnego uznania, w celu odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego.

2. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o służbie zagranicznej przewiduje jedynie, na zasadzie wyjątku od korzystania z bezpłatnej edukacji publicznej, możliwość zwrotu członkowi służby zagranicznej opłat za naukę dzieci w szkole typu podstawowego lub średniego, a nie opłat za przygotowanie przedszkolne.
3. Nie można podzielić poglądu, również w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, aby na równi potraktować obowiązek wychowania przedszkolnego z obowiązkiem nauki w szkole.

↓ powołanie,

S. Kowalski